

# A hazai könyvtártudományi/informatikai doktori disszertációk számbavétele és jellemzése

## II. rész, 1991-1996\*

Hangodi Ágnes

A tanulmány Balázs János: A hazai könyvtártudományi/informatikai doktori disszertációk számbavétele és jellemzése. (Könyvtári Figyelő, 1.(37.) 1991. 2.sz. pp. 191-205.) c. dolgozatát folytatja.

### Bevezetés

A felsőoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXX. törvény<sup>1</sup> valamint a Kormány 47/1994. (IV. 1.)<sup>2</sup> és 14/1997.(I.30.)<sup>3</sup> rendelete megváltoztatta a magyarországi doktori képzés rendszerét. Az új rendszer követelményeinek megfelelő, a Magyar Akkreditációs Bizottság által elfogadott hároméves könyvtártudományi doktori program 1998. szeptemberében indul<sup>4</sup>. A korábbi rendszer szerint készített könyvtártudományi doktori disszertációk megvédésének utolsó határideje 1996. december vége volt<sup>5</sup>, ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy az 1996-os év végével lezárult egy korszak tudományterületünk disszertációinak történetében. 1991-ben Balázs János felmérést készített a könyvtártudomány területén 1958 és 1990 között megvédett disszertációk körében. Ennek eredményeit a Könyvtári Figyelő hasábjain publikálta<sup>6</sup>: a szerző a

disszertációk többszemontú, táblázatba rendezett és szövegesen elemzett bemutatása mellett tanulmánya bevezetésében kitért a magyarországi egyetemi szintű könyvtárosképzés történetének bemutatására és a doktori disszertáció-készítés és -beadás követelményrendszerének és feltételeinek ismertetésére is<sup>7</sup>.

Jelen tanulmány célja az 1991 és a korszakzáró 1996-os év között eltelt időszak könyvtártudományi doktori disszertációinak elemző bemutatása<sup>8</sup>, hiszen e komoly szellemi értéket képviselő anyagról csak akkor kaphatunk átfogó képet, ha a Balázs János által felmért időszak mellé csatlakozik az utolsó hat év anyaga is. Ahol erre lehetőség nyílik, a felmérés második része igazodik a korábbi tanulmány vizsgálati szempontjaihoz, sőt: az újonnan készült táblázatok is csak úgy értelmezhetők, ha jelzésre kerülnek bennük az 1958 és 1990 közti időszak végeredményei is.

## A könyvtár szakon végzett hallgatók és az elkészült doktori disszertációk számarányai

Az 1991 és 1996 vége között az ELTE BTK Könyvtártudományi-Informatikai Tanszékének nappali, kiegészítő és posztgraduális tagozatainak végzett hallgatók száma 234, közülük a doktori oklevelet is szerettek száma 25, azaz az elmúlt hat év alatt a végzetek 10,7 százaléka élt a disszertáció-készítés lehetőségével. A korábbi időszak arányaihoz képest ez jóval magasabb, az 5,5-es százalékarány<sup>9</sup> majdnem a duplájára növekedett. Összesítésben pedig a következő eredményre juthatunk: az 1948/49-es első könyvtár szakos tanév óta végzett 2684 hallgató közül 160 doktorandusz készített disszertációt, ez a teljes hallgatói létszám csaknem 6 százaléka.

## A doktori disszertációk megvédésének éve és a szerzők nemek szerinti megoszlása

Az 1. táblázat adatai alapján arra a következtetésre juthatunk, hogy 1991 és 1996 között az évek előrehaladásával azért nőtt többszörösére a doktori disszertációk száma, mert a fent említett törvények

1. táblázat

év	férfi	nő	együtt
1991	1	–	1
1992	1	–	1
1993	2	2	4
1994	1	8	9
1995	–	4	4
1996	3	3	6
összesen	8	17	25
1958-1990	65	70	135
mindösszesen	73	87	160

és rendeletek előrevetítették a rendszer gyökeres átalakulásának lehetőségét. Így mindazok, akik a korábbi években már beadták doktori jelentkezésüket, szinte „kényszerültek” munkájuk befejezésére. Ezt a feltételezést támasztja alá az 1994-es év kiugró számadata (9 disszertáció megvédésére került sor az év folyamán): a doktori képzés átalakításának-átalakulásának konkrét formáit ebben az évben határozta meg a kormány.

A doktori disszertációt készítő nők száma ebben az időszakban is meghaladja a férfiakét. A magyarázat sem lehet más, mint az első időszak esetében: bár pontos, szám szerinti kimutatás nem áll rendelkezésünkre, a tendencia továbbra is azt mutatja, hogy a könyvtár szakon változatlanul nagyobb számban végeznek hölgyek, mint urak. Az előző korszakhoz képest azonban itt mások az arányok: több mint kétszeres a nők által készített dolgozatok száma. Az összesítésben ez csaknem kiegyenlítődik, a 87:73-as számarány már majdnem „ideálisabb eredményt” mutat, mint a szakmában dolgozó nők és férfiak aránya<sup>10</sup>.

## A szigorlók életkora

Balázs János felmérésének következő vizsgálati szempontja az volt, hogy a könyvtár szakos diplomát szerzők hány éves korukban vállalkoztak a doktori disszertáció elkészítésére<sup>11</sup>. A 2. táblázat világosan bemutatja, hogy az 1991-től 1996-ig terjedő időszakban készült 25 disszertáció összeállítója közül a doktori címet hárman 30. életévük előtt (12%), heten életévük negyedik évtizedében (28%) szerezték meg, tizenketten doktoráltak életük ötödik évtizedében (48%) és hárman döntöttek úgy, hogy 50. életévük betöltése után vesznek részt a doktori eljárásban (12%). Az előző időszakhoz hasonlóan tehát a szigorlók döntő többsége (76%) a 31 és 50 év közé eső korosztályból került ki.

életkor	1958-1990	1991-1996	1958-1990	1991-1996	1958-1990	1991-1996
25 év	1	-	-	-	1	-
26 év	2	-	-	-	2	-
27 év	-	-	-	1	-	1
28 év	3	-	2	2	5	2
29 év	-	-	5	-	5	-
30 év	3	-	5	-	8	-
31 év	1	1	2	-	3	1
32 év	4	-	5	1	9	1
33 év	2	-	2	1	4	1
34 év	5	1	6	-	11	1
35 év	1	2	4	-	5	2
36 év	4	-	4	-	8	-
37 év	3	-	4	-	7	-
38 év	3	1	-	-	3	1
39 év	4	-	3	-	7	-
40 év	4	-	1	-	5	-
41 év	3	-	4	2	7	2
42 év	1	1	1	3	2	4
43 év	3	-	4	-	7	-
44 év	1	-	5	1	6	1
45 év	7	-	2	-	9	-
46 év	1	-	2	1	3	1
47 év	1	-	4	-	5	-
48 év	2	1	2	-	4	1
49 év	-	-	-	2	-	2
50 év	1	1	1	-	2	1
51 év	-	-	1	1	1	1
52 év	2	-	1	-	3	-
53 év	1	-	-	1	1	1
57 év	1	-	-	1	1	1
60 év	1	-	-	-	1	-
összesen	65	8	70	17	135	25
mindössz.	73	87	160			

2. táblázat

A teljes időszakra vonatkoztatható összesített eredmények is ezt támasztják alá: itt a 31 és 50 év között doktorálók aránya összesen 79%, hiszen 69 könyvtáros készített disszertációt 31 és 40 (43%) és ötvenheten vállalkoztak ugyanerre 41 és 50 éves koruk között (36%). Emellett 24 fő doktorált 30 éves kora előtt (15%), és tízen tették le a doktori szigorlatot 51 éves koruk után (6%).

## Az egyetemi könyvtáros diploma megszerzése és a doktori disszertáció megvédése között eltelt idő

A Balázs János által a korábbi időszakra vonatkoztatott nagymérvű szóródás<sup>12</sup> 1991 és 1996 között is érvényesnek tekinthető. A 3. táblázat alapján megállapítható, hogy ez a szóródás a három és a huszonhat év közötti időintervallumon belül figyelhető meg. Különbség mindössze egyetlen szempontból érzékelhető: a most vizsgált időszakban a végzést követően leghamarabb három év múlva készült disszertáció az előző korszakhoz képest, ahol nagyszámban készültek disszertációk közvetlenül a végzést követő egy-két évben. A végzést követő tíz éven belül tizenhatan tették le a doktori szigorlatukat (64%), a második évtizedben öten vállalták ezt a feladatot és a velejáró többéves kutatómunkát (20%) és négyen döntöttek a disszertáció-készítés mellett végzésük után 20 évvel (16%).

A teljes időszak vizsgálata során így arra az eredményre juthatunk, hogy a végzése utáni első évtizedben doktorálók száma kimagasló: 109 fő, azaz 68%; a végzéstől számított második évtizedben 35 fő, azaz 22%, a harmadik évtizedben pedig 16 fő, azaz 10% doktorált (ideszámítva az egyetlen, külön minisztériumi engedéllyel 37 év után letett szigorlatot is<sup>13</sup>).

	1958-1990	1991-1996	1958-1990	1991-1996	1958-1990	1991-1996
1	7	-	-	-	7	-
2	6	-	1	-	7	-
3	10	1	6	-	16	1
4	4	-	3	2	7	2
5	3	-	9	4	12	4
6	2	1	10	1	12	2
7	5	1	5	1	10	2
8	2	-	4	3	6	3
9	8	-	4	1	12	1
10	2	1	2	-	4	1
11	2	1	4	-	6	1
12	-	-	1	-	1	-
13	2	1	3	-	5	1
14	-	-	3	1	3	1
15	1	-	-	-	1	-
16	1	-	1	1	2	1
17	2	-	4	-	6	-
18	2	1	-	-	2	1
19	1	-	2	-	3	-
20	-	-	1	-	1	-
21	2	-	3	-	5	-
22	-	1	-	1	-	2
23	2	-	1	1	3	1
24	-	-	2	-	2	-
25	-	-	1	-	1	-
26	-	-	-	1	-	1
37	1	-	-	-	1	-
összesen	65	8	70	17	135	25
mindössz.	73	87	160			

érdemes kitérni arra, hogy a benyújtott disszertációk a bírálók értékelése szerint nagy többségben kaptak 'summa cum laude' és 'cum laude' fokozatot (10, illetve 12 dolgozat) és mindössze három dolgozat kapott 'rite' fokozatot. Elégtelen, azaz 'insufficienter' minősítés kiadására és újból benyújtott dolgozat értékelésére nem volt példa.

Az 1991 és 1996 között készült disszertációk esetében szinte kiegyenlített a történeti és az egyéb könyvtári tárgyú kutatások száma, bár a pontos adatok (14 történeti dolgozat 11 egyéb tárgyúhoz képest) még mindig a történeti dolgozatok nagyobb számát mutatják. Ez azt eredményezi, hogy a teljes időszakot tekintve nem változik a történeti és egyéb témájú disszertációk egymáshoz viszonyított 60 - 40%-os (96, illetve 64 dolgozat) aránya.

A tartalmi megoszlás vizsgálatakor kisebb kiegészítésekkel sikerült megőrizni azokat a különböző szintű csoportfogalmakat, amelyeket Balázs János alkalmazott<sup>14</sup> az OSZK KMK Könyvtártudományi Szakkönyvtárának tezaszusa alapján. Kiegészítésként a következő fogalmak, tárgyszavak bevezetésére került sor: a történeti témákon belül szükség volt a cenzúratörténet és a rokon tudományok (régészet) története csoportok képzésére; az egyéb könyvtári témákon belül pedig a használóképzés mellett megjelent az integrált könyvtári rendszer és az információ feltárásának új eszközei elnevezésű csoport<sup>15</sup>. Az utóbbi két kategória jelenléte egyértelműen mutatja a könyvtártudományban bekövetkező, az informatika - információtudomány irányába történő tendenciaváltást is.

## Az 1991 és 1996 között készült doktori disszertációk tartalmának meghatározása

A történeti témák körében készült disszertációk közül a **könyv- és könyvkultúra** átfogó történeté-

## A disszertációk tartalmi megoszlása

A 4. táblázat két különálló részének elemzése előtt az 1991 és 1996 közötti időszakot illetően is

téma	férfi		nő		együtt	
	1958-1990	1991-1996	1958-1990	1991-1996	1958-1990	1991-1996
<b>I. történeti témák</b>						
írástörténet	1				1	
könyv- és könyvkultúra története	3		4	1	7	1
nyomda- és nyomdászattörténet	2	1	5		7	1
könyvkiadás története	1		5	1	6	1
sajtótörténet	14		12	1	26	1
cenzúratörténet		1		1		2
könyvművészet története	2		1	1	3	1
könyvkötés története			1		1	
könyvtártörténet	11	2	11	2	22	4
címleírás története			1		1	
olvasástörténet	1				1	
tömegkommunikáció története	1				1	
könyvtárpolitika története	1			1	1	1
művelődésügy (közművelődés) története	3		2	1	5	1
rokon tudományok (régészet) története-				1	1	
I. történeti témák összesen	40	4	42	10	82	14
I. történeti témák mindösszesen	44		52		96	
<b>II. egyéb témák</b>						
könyvtárügy	1	1	2		3	1
könyvtárvezetés	3	1	1	1	4	2
állományvizsgálat			2		2	
osztályozás	2				2	
olvasóvá nevelés			5		5	
olvasásvizsgálat	3		3		6	
biblioterápia			1		1	
könyvtári ellátottság			1		1	
könyvtári hálózat	1				1	
könyvtárstatisztika			1		1	
tájékoztató munka, informatika általában			4		4	
bibliográfia, repertórium	2		1		3	
indexelés, referálás	1		1		2	
szakajtájékoztató és egyes rendszerei	6	1	4	3	10	4
számítógépesítés	5		1		6	
integrált könyvtári rendszer				1		1
az információ feltárásának új eszközei-		1		1		2
használatképzés				1		1
könyvtárosképzés	1		1		2	
II. egyéb témák összesen	25	4	28	7	53	11
II. egyéb témák mindösszesen	29		35		64	
I. és II. mindösszesen	73		87		160	

vel egyetlen dolgozat foglalkozik, Nagy Péter uralkodási idejének oroszországi könyveit és könyvtárait vizsgálja (*Hangodi Ágnes*, 1993., 151 lap). A **nyomda- és nyomdászattörténet** tárgyában készült disszertáció Komárom város nyomdászatának 1850 és 1890 közötti korszakát mutatja be (*Horváth Géza*, 1996., 276 lap); a **könyvkiadás történetének** körébe tartozó munka az 1921 és 1944 közötti magyarországi jogi könyvkiadás feltérképezésével foglalkozik (*Forrás Lászlóné Török Katalin*, 1995., 150 lap); reformkori és abszolutizmus-kori **sajtótörténetet** érint a magyar orvosi szaksajtó 1831 és 1867 közé eső korszakának elemzése (*Kapronczay Katalin*, 1994., 163 lap). Két disszertáció került a vizsgált korszakban újonnan megjelenő **cenzúratörténet** kategóriájába, mindkettő a XVIII. századi magyarországi cenzúravizonyokat vizsgálja (*Viczena Karin*, 1993., kb. 100 lap és Voit Pál, 1996. 159 lap). A **könyvművészet történetének** tárgykörébe sorolható az a disszertáció, amely Kner Imre bel- és külföldi szakmai kapcsolatainak feltérképezésére vállalkozik (*Tóthné Bordé Katalin*, 1995., 286 lap).

A **könyvtártörténet** egyes témaköreinek kutatásával a vizsgált időszak disszertációinak mintegy egyötöd része foglalkozik. A szentendrei pravoszláv szerb püspöki könyvtár történetét taglaló disszertáció (*C. Tóth Jánosné Nemes Erzsébet*, 1996., 171 lap) mellett a Szepessy Ignác kulturális és könyvtárfejlesztő tevékenységét bemutató munka (*Szénászkó Mária*, 1994., 187, 26 lap) az egyház és a könyvtárak kapcsolatának kérdését érinti. Egy-egy geográfiai egység meghatározó magyar történeti korszakokban jelenlévő könyvtártípusait elemzi két dolgozat: az egyik a reformkori Fejér vármegye székesfehérvári olvasóegyleteit (*Murányi Lajos*, 1993., 148 lap), a másik pedig Sopron 1867 és 1944 közötti közművelődési könyvtárügyét mutatja be (Szabó Kálmán, 1991. 338 lap). A **könyvtárpolitika történetének** csoportját egyetlen dolgozat képviseli, Kóhalmi Béla könyvtárosi tevé-

kenységével foglalkozik (*Barcziné Rudnák Ildikó*, 1994. 72 lap).

A **művelődésügy (közművelődés) történetének** csoportjába sorolható disszertáció a XIX. század mentalitástörténetét érinti egy fizetett magyar értelmiségi életrajzán keresztül (*Virágghalmy Lea*, 1995., 259 lap). Az elemzésbe újonnan bekerült **rokon tudományok történetét** a magyar régészet kialakulását és önállósulását bemutató disszertáció képviseli (*Kovács Valéria*, 1996., 140 lap).

Abból a tizenegy disszertációból, amely a történeti aspektusúak mellett az egyéb könyvtári témák feldolgozására vállalkozik, a vizsgált időszak egyetlen angol nyelven beadott dolgozata kitekintést ad Észak-Afrika, azon belül Etiópia 1970 utáni **könyvtárügyére** (*Leulseged Alemie*, 1994., 245 lap). Két dolgozat a **könyvtárvezetés** egyes aspektusait vizsgálja: az egyik a szervezet és a vezetés humanizálásának szempontjait gyűjti össze (*Cholnoky Győző*, 1993., 125 lap), a másik pedig az egyetemi könyvtárak vezetésében alkalmazható új módszereket elemzi (*Zalainé Kovács Éva*, 1996. 107 lap).

A **szak tájékoztatás** gyakorlati kérdéseivel, feladat-megoldásaival négy disszertáció foglalkozik. Az első a tezauszus jellegű tárgyszójegyzéket mint a szakirodalom feltárásának korszerű eszközét mutatja be (*Drobinoha Angéla*, 1994. 157 lap); a második a nemzeti kisebbségek anyagának kutatására alkalmas tárgyszavas információkereső rendszer szervezését elemzi (*Dippold Péter*, 1992., 100 lap), a harmadik azt vizsgálja, hogyan állhatnak a könyvtárak a zenekultúra szolgálatában (*Skaliczki Józsefné Záhonyi Judit*, 1994., 124 p.); a negyedik pedig az állatorvos-tudományban alkalmazható számítógépes szakirodalmi információ-ellátás témakörét érinti (*Cserey Lászlóné Bernáth Mária*, 1994., 102 lap).

Az utolsó három tartalmi csoport mindegyike az újonnan bevezetettek közé tartozik. Egy disszertáció **integrált könyvtári rendszert** és annak háló-

l a p s z á m	s z e r z ő k			t á r g y		
	férfi	nő	együtt	tört.	egyéb	Együtt
100 lap alatt	1	1	2	1	1	2
101-150	2	7	9	4	5	9
151-200	1	5	6	4	2	6
201-250	2	2	4	1	2	3
251-300	1	1	2	3		3
301-350	1		1	1		1
351-400		1	1		1	1
összesen	8	17	25	14	11	25
1958-1991	65	70	135	82	53	135
<i>mindösszesen</i>	73	87	160	96	64	160

zatosítását vizsgálja (*Mátéfy Györkné Novák Irma*, 1994., 363 lap). Az **információ feltárásának új módszereit** két dolgozat mutatja be: az egyik a képi információ oldaláról közelíti meg a témát (*Tószegi Zsuzsa*, 1994., 108 p.); a másik a természetes intelligencia-alapú adatintegráció, a HYPERTEXT magyarországi bevezetésére és elismertetésére vállalkozik (*Sütheő Péter*, 1996., 227 lap). A **haszná-lóképzés** csoportjába sorolt disszertáció lapjain a szerző az információs kultúra könyvtári alapjait gyűjti egybe a pedagógusképzés számára (*Téglási Ágnes*, 1995., 143, 19 lap).

## A könyvtártudományi szakdolgozatok és doktori értekezések közötti tartalmi kapcsolat

A következő vizsgálati szempont, a fejezet címében jelzett tartalmi kapcsolat feltételei 1991 és 1996 között annyiban változtak az előző időszakhoz képest<sup>16</sup>, hogy a könyvtár szak kiegészítő és posztgraduális tagozatain a korábban egyetemet végzetek számára nincs már mentesség a szakdolgozat készítése alól. Így a nappali tagozaton a másik szak témakörében szakdolgozók mellett – valószínűleg ennek is köszönhetően – nagymértékben csökkent

azoknak a száma, akik a „más szakterületen készített szakdolgozatot” kategóriába sorolhatók. A vizsgált időszakban mindössze hárman voltak ilyenek, ketten történelem, egy fő pedig magyar szakon készített korábban szakdolgozatot. Az 5. táblázat alapján megállapítható, hogy a korszakba tartozó összes többi szakdolgozat (88%) a könyvtártudomány valamely területének vizsgálatával foglalkozott. A korábbi szakdolgozatokkal azonos témát választók aránya 36% (9 fő), rokon témával az összes disszertáció 20%-a (5 fő) foglalkozik, más könyvtári témát pedig 32% (8 fő) választott. Az első két adat összesítése arra mutat rá, hogy a disszertációknak több mint a fele a szakdolgozatban elkezdett témát folytatja tovább, mélyíti el. Erre a korszakra is igaz Balázs János következő megállapítása: „...a disszertánsok a szakdolgozat megírását követően főleg 10 éven belül ragaszkodtak annak témájához vagy rokon témához doktori értekezésükben, ezt követően már csak néhány szerző törekedett erre”<sup>17</sup>.

A teljes időszakra vonatkoztatott számarányok mindezek alapján a következőképpen alakulnak: a szakdolgozatokhoz képest azonos (55 disszertáció = 34%) és rokon (19 disszertáció = 12%) témában 74 doktori dolgozat született, ez összesen 46%-ot képvisel. Ehhez a két adathoz kapcsolódik az egyéb

évek	azonos téma		rokon téma		egyéb könyvtári		más szakterület		összes		együtt
	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	
3	1								1		1
4		2								2	2
5		2		1		1				4	4
6	1	1							1	1	2
7						1	1		1	1	2
8		2		1						3	3
9						1				1	1
10			1						1		1
11					1				1		1
13							1		1		1
14						1				1	1
16						1				1	1
18			1						1		1
22					1	1			1	1	2
23				1						1	1
26								1		1	1
összesen	2	7	2	3	2	6	2	1	8	17	25
1958-1990	28	18	7	7	13	23	17	22	65	70	135
mindössz.	30	25	9	10	15	29	19	23	73	87	160

könyvtári témákban született 44 disszertáció, amely 28%-ot jelent. Tehát a 160 doktori disszertációnak mintegy 74%-a a könyvtártudomány egyes szakterületeinek folytatólagos, elmélyültebb kutatásából, tanulmányozásából született. A megelőző szakdolgozathoz viszonyítva más szakterületen készült disszertációk 26%-os adata 42 dolgozatot takar.

## A doktori disszertációk lapterjedelme

*„Bár a tudományos tevékenység értékelése szempontjából elsősorban a tartalom és annak minősége [...] jön számításba, azonban a mindezeket hordozó*

*terjedelem sem érdektelen*”<sup>18</sup> – így indokolja felmérésében Balázs János a doktori disszertációk lapterjedelmének vizsgálata szempontját. A disszertációk az 1991 és 1996 közötti időszakban is A/4-es szabványméretű lapokra készültek, legfeljebb a hagyományos írógépeket váltották fel a dolgozatok egy részének „előállításában” a számítógépek szövegszerkesztő programjai. A 6. táblázat a vizsgált időszak 25 disszertációjának lapterjedelmét méri fel. Ennek alapján megállapítható, hogy e korszakban is 101 és 200 lap közötti terjedelemben készült a legtöbb (szám szerint 15) disszertáció, viszont hiányoznak az előző időszakban még jellemző legerjedelmesebb tanulmányok, hiszen e táblázat összeállításakor nem volt szükség a Balázs János által még használt 401 és 650 közötti lapterjedelemben tartományra.<sup>19</sup>

## Befejezés

Balázs Jánoshoz hasonlóan e rövidebb korszakot elemző felmérés elkészítője is vallja, hogy a figyelemfelhívásra alkalmas, vázlatos bemutatás mellett szükség volna az összesen 160, a könyvtartudomány szakterületén eddig készült doktori disszertáció referáló szintű feltárására és e referátumok publikálására. Egy korszak lezárult a disszertációk történetében, az ELTE Könyvtartudományi - Informatikai Tanszékén induló PhD-képzés keretében leghamarabb és legközelebb három év múlva kerülhet sor újabb disszertációk megvédésére<sup>20</sup>.

## Jegyzetek

- 1 In: Magyar Közlöny, 1993. 107. sz. pp. 5730-5755.
- 2 In: Művelődési Közlöny, 1994. 13. sz. pp. 921-924.
- 3 In: Művelődési Közlöny, 1997. 6. sz. pp. 298-301.
- 4 Doktori (PhD) képzés, kiegészítve a mester(DLA)-képzésekkel. Felvételi tájékoztató 1998/99. tanév. Fel. szerk. Dr. CSÁKVÁRI Éva. Fel. kiadó a Művelődési és Közoktatási Minisztérium. Bp.: DOKUSOFT Informatikai Gmk., 1997. p. 49.; In: Könyvtári Levelező/lap, 1998. 2. sz. pp. 32-33., 5. sz. p. 36.
- 5 Az ELTE BTK Doktori anyakönyvében az utolsó bejegyzés dátuma 1996. december 20.
- 6 Balázs János: A hazai könyvtartudományi/informatikai doktori disszertációk számbavétele és jellemzése. In: Könyvtári Figyelő, 1991. 2. sz. pp. 191-205.

- 7 u.a. pp. 191-193.
- 8 Munkám megkezdés előtt az azóta elhunyt Fülöp Géza közvetítésével megkaptam Balázs János beleegyezését a felmérés folytatásához. Magát a tanulmányt Fülöp tanár úr emlékének ajánlom. Balázs János támogatását ezúton köszönöm meg.
- 9 Ld.: 6. sz. jegyzet, p. 192.
- 10 A társadalmi változások eredményeképpen valószínűleg már nem befolyásolja a nőket a dolgozat elkészítésére való vállalkozásban a Balázs János által említett két ok: a családi, il. a gyermeknevelési kötelezettség sem. Ld.: 6. sz. jegyzet, p. 194.
- 11 Ld. 6. sz. jegyzet, pp. 194-195.
- 12 u.a. p. 196.
- 13 u.o.
- 14 u.a. pp. 197-198.
- 15 A Könyvtári és tájékoztatói tézaurusz legutóbbi kiadásában (összeáll. az OSZK KMK Könyvtartudományi Szakkönyvtárának munkaközössége, Bp.: OSZK KMK, 1992. 134 p.) e csoportok már beazonosíthatók.
- 16 Ld.: 6. sz. jegyzet, p. 203.
- 17 u.o.
- 18 u.a. pp. 203-204.
- 19 u.a. p. 205.
- 20 Az ELTE BTK Doktori (PhD) és Habilitációs Ügyek Irodája felvilágosítása szerint az ELTE Doktori Tanácsa többhónapos eljárás után 1997. december 31-ig tizenegy bölcsész-doktori disszertációt minősített PhD-fokozatúvá. A disszertációk szerzői: Barátné Hajdu Ágnes, Bobokné Belányi Beáta, Fejes Erzsébet, Hangodi Ágnes, Körmendy Kinga, Máder Béla, Pavercsik Ilona, Sütő Péter, Szelle Béla, Tószegi Zsuzsanna, Zalainé Kovács Éva. Az ELTE BTK Doktori (PhD) és Habilitációs Ügyek Irodája vezetőjének, Csoba Alice-nek ezúton köszönöm meg a felmérés elkészítéséhez nyújtott segítségét.

## **Egyetemi könyvtárosok az információs forradalom élvonalában**

- Jó reggelt. Elnézést, hogy zavarom.
- Kérem, azért vagyunk itt. Miben lehetek segítségére?
- Épp most kötöttem egy pár hónapos munkaszerződést itt a Poppleton Egyetemen, és szeretném tudni, hogyan is működik ez a könyvtár.
- Milyen könyvtárra gondol?
- Erre, kérem. Erre, ahol most vagyunk.
- De ez nem könyvtár.
- Nem??
- Nem, ez az Egyetemi Információforrás-Központ.
- És mi lett a könyvtárral?
- Azt nemigen tudom megmondani, magam is egészen új ember vagyok itt. De ez egészen bizonyosan az Információforrás-Központ.
- Eegen. Akkor talán volna szíves megmondani, hol találom a könyvtárigazgatót.
- Az adat- és információszolgáltatási ügyvezető igazgatóra gondol?
- Valószínűleg őrá. Ebben az épületben van az íróasztala?
- A munkaállomása?
- Ja, persze.
- Nem, többnyire otthon dolgozik, interkonnektivitásban a campus LAN-jával.
- Ja, persze.
- Tudnék valamiben segíteni? Érdeklí Önt valamelyik speciális szolgáltatásunk? Amint látja, ezen a szinten 126 Unix munkaállomásunk van, teljes Netscape böngészési lehetőséggel a WEB keresésre.
- Valami speciálisabbra gondoltam.
- Akkor talán igénybe vehetné a 3. szinten a 200 munkaállomás egyikét; ezek nemcsak Z39.50 hozzáférési protokollt nyújtanak, hanem lehetőséget adnak teljes szöveges E-folyóiratok olvasására is, Abode Acrobat-tal.
- Valami még különlegesebbet szeretnék.
- Mégis, mit?
- Én könyvkölcsönzésre gondoltam.

*Laurie Taylor*

*(A The Times Higher Education Supplement 1997.  
ápr. 18-1 számából vette át a Library Management,  
1997. 6.no. 311.p.)*